

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд
за присъждане на образователна и научна степен „доктор” в
Професионално направление: 3.7 „Администрация и управление“
Докторска програма „Икономика и управление”

Автор на дисертационния труд: Рысты Каруевна Садыкова

Тема на дисертационния труд: Роля на клъстерния подход в развитието на туризма в Северен Казакстан

Рецензент: доц. д-р Миглена Темелкова,

Факултет МИА, ВСУ „Черноризец Храбър”

Основание за настоящата рецензия е Заповед № 263 от 2.03.2017 г. на Ректора на ВСУ Черноризец Храбър.

I. АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ НА РАЗРАБОТВАНИЯ В ДИСЕРТАЦИЯТА ПРОБЛЕМ

Представеният от Рысты Каруевна Садыкова дисертационен труд прави добро общо впечатление от гледна точка на неговата *актуалност* в най-широк смисъл, като може да се приеме, че аргументи за обосновка на актуалността са предложени във въведението на дисертационното изследване. На база на взаимната изгода от съвместни действия, участието в клъстер представлява нов подход, предлагащ косвено въздействие на развитието в региона на Северен Казакстан в рамките на националната иновационна система. Актуалността на проекта дисертацията се свързва с поставянето на въпроса за създаването на условия за повишаването на иновационната активност и възприемчивостта на субектите относно ролята им за повишаването на потребителската удовлетвореност и конкурентоспособност. Прави впечатление, личният

интерес на автора към темата. Заявеният във въведението изследователски приоритет е насочен към търсенето на конкретни научно-методически основи и практически препоръки за усъвършенстване на клъстера като съвременен управленски инструмент, който чрез подходящ творчески трансфер на международния опит може да доведе до повишаване на ефективността и рационалността на предприятията от туристическия отрасъл на Казакстан.

II. КРАТКА АНАЛИТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд на докторантката Рысты Каруевна Садыкова следва традиционно утвърдената структура и е с обем 202 стр. Структуриран е във въвод, три глави, заключение, списък на публикациите във връзка с дисертационния труд, библиография със 158 източника, от които 21 нормативни източника, 14 заглавия - на латиница, 122 - на кирилица, от които 2 интернет източника и 8 приложения. От предоставените ми документи, свързани със защитата на Рысты Каруевна Садыкова, не намирам представен акт за внедряване или служебна бележка, включително и за очакван икономически ефект.

Може да се обобщи, че са демонстрирани умения за работа с различни информационни източници и систематизиране на обработения материал, като основно се използва позоваване на литературни източници и автори в основното съдържание на текста. Следва да се отбележи, че към момента не индуцирам съмнения относно авторските постижения на кандидата.

Съдържанието на предложения материал е структурирано в седем основни компонента, работното съдържание на които е разгърнато както следва:

- ✓ **Въведение** – 6 стр., в които чрез използване на самостоятелни параграфи са предложени: основа на изследването и формулировки за: изследователски проблем, актуалност на изследваната проблематика, обект, предмет, ограничителни условия, цел, изследователски задачи,

основна авторова хипотеза, информационна база, върху която стъпва изследването.

- ✓ **Първа глава** – 63 стр., в които са обобщени основните теоретични постановки на проблема за теоретико-методологичните основи на клъстерното развитие на туризма, като в рамките на три основни параграфа са теоретично проучени: мястото и ролята на туризма в социално-икономическата система на региона, научните подходи за определяне на клъстера и клъстерното развитие в туризма, методическите основи на развитието на клъстерния подход в туристическия отрасъл.
- ✓ **Втора глава** – 60 стр., в които е систематизиран анализ на клъстерното развитие на туризма в региона, като е акцентирано върху диагностиката на състоянието на туристическия отрасъл в Казакстан, върху елементите, съставляващи и определящи развитието на клъстерната система в туризма на Република Казакстан, върху оценката на влиянието на развитието на клъстерния подход върху икономиката на Северен Казакстан.
- ✓ **Трета глава** – 65 стр., в които е изследвано и оценено внедряването на клъстерния подход за регулирането на туризма в Северен Казакстан, като са дефинирани: резултатите от емперическата оценка на релеванността на факторите, определящи клъстерния подход, към регулирането на туризма, основните направления на развитието на клъстерите в туризма не изследвания регион, конкретиките на клъстерния подход за регулиране на туризма в Северен Казакстан.
- ✓ **Общи изводи от дисертационния труд, под формата на заключение** – 3 стр., в които са синтезирани основните достижения в труда на докторантката.
- ✓ **Приноси на дисертационния труд** – заявени са пет приноси от докторантката.

Авторефератът е структуриран съгласно изискванията и отразява всички основни части от дисертацията. В него са посочени постигнатите от докторантката основни научно-приложни и приложни резултати и препоръки.

III. ОБОБЩЕНИЕ НА СИЛНИТЕ СТРАНИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

На преден план се очертават следните обстоятелства, които правят *положително впечатление* в предложената ми за рецензиране дисертация:

- ✓ Избрана е за разработване комплексна проблематика, която е поставена в прецизен контекст и би могла да допринесе за решаване на конкретни проблеми в организацията и управлението на туристическия отрасъл на Република Казакстан.
- ✓ Анализирани са значително количество информационни източници, което създава добра теоретико-методологична основа на дисертационно изследване.
- ✓ Изследвани са посредством анализ на средата, елементите определящи развитието на клъстера като система в туризма на Република Казакстан и са идентифицирани и дефинирани релевантните към регулирането на икономиката, фактори на клъстерния подход, което позволява тяхното интегриране в управленски инструментариум, използван в сектора на туризма като цяло.
- ✓ Синтезирани са базови методически особености на клъстера като съвременен инструмент за целево-адаптивен мениджмънт, като е възможно да се търси авторовият принос в предлаганата методическа референтна рамка за резултатно приложение на клъстерния подход за повишаване на конкурентоспособността на туризма на региона на Северен Казакстан.
- ✓ Дисертационното изследване се базира на проведено от автора първично проучване, което обследва цялостното развитие на туризма в Република

Казакстан. В тази връзка следва да се отбележи, че методическата основа на изследването, като цяло, е очертана, както и представянето на резултатите от проведеното анкетиране.

- ✓ Хубаво общо впечатление прави и начинът на поднасяне на изложението, особено в онези части, където е ясно осезаема позицията на докторантката. Демонстрирана е добра езикова култура и стил на изказ, който е подходящ за разработка от този тип.

IV. ПРИНОСИ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

В дисертационния труд са посочени *пет приноса*.

Приносите имат научно-приложен, приложен и практико-приложен характер. Преценявам, че приносите са лично дело на докторантката, които тя е постигнала сама под ръководството на научния си ръководител.

Приносите, които са формулирани от докторантката, съответстват на наукометричните изисквания за дисертационен труд, тъй като обогатват съществуващите теоретични постановки в областта на приложението на клъстерния подход в туристическия сектор с нови знания и изследвания и отразяват приложението на научните разработки в практиката.

V. ПУБЛИКАЦИИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Публикациите, представени с дисертационния труд са **5 (три са статии и доклади, публикувани в Казахстан, една – в България и една – в Чехия)**. В тях са отразени основните приноси от дисертационния труд.

Публикациите показват зрелостта на докторанта като научен работник и неговата способност да формулира релевантни за науката изводи и заключения, а за практиката – препоръки.

VI. БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

Познавам работата на докторантката от момента на нейното зачисляване в катедра „Администрация, управление и политически науки” до момента на нейното отчисляване с право на защита. В хода на своята докторантура Рысты Каруевна Садыкова еволюира като научен работник, съобразяваше се с бележките и препоръките на обучаващата катедра и на рецензентите си и в резултат на това успя да генерира сполучлив дисертабилен продукт, имащ своята принадлежна стойност към научно-приложната доктрина в Република Казахстан.

Препоръчвам на докторантката да задълбочи изследванията си в областта на туризма и да доразвие доктората си в монографичен труд.

VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение считам, че представеният за рецензиране материал, ***отговаря на основните изисквания за дисертационен труд***. Приемам дисертационния труд за завършен и намирам в него безспорна научно-приложна новост и значимост.

Имайки предвид актуалността на изследваните проблеми, посочените приноси и възможността за практическото им приложение, както и съгласно изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ДВ, бр. 38 от 21.05.2010 г., изм. ДВ, бр. 81 от 15.10.2010 г. и изм. ДВ, бр. 101 от 28.12.2010 г.) и Правилника към него, си позволявам да предложа и препоръчам на уважаемите членове на научното жури ***да присъдят на Рысты Каруевна Садыкова образователната и научна степен „доктор” в ПН 3.7. „Администрация и управление”, докторска програма „Икономика и управление”***.

28.05.2017 г.

гр. Варна

Рецензент:

/доц. д-р М. Темелкова/